

Nils Funcke, journalist och expert i yttrandefrihetsfrågor.

Foto: Ylwa Yngvesson

Nils Funcke: Nämnden är en revy

För att övervaka att medieföretag med sändningstillstånd uppfyller formella krav på till exempel tillgänglighet behövs ingen nämnd.

Den uppgiften kan skötas av en handfull tjänstemän vid kulturdepartementet, skriver Nils Funcke, expert i yttrandefrihetsfrågor.

Neka slavtjänst. Avsätt pressnämnden. Rid i natt!

Vilhelm Moberg travesterade slutorden i sin roman "Rid i natt!" när han tog strid för yttrandefriheten under andra världskriget.

Då pressnämnden. I dag Granskningsnämnden. Visst, tiderna är olika men i båda fallen handlar det om statligt inrättade, reglerade och finansierade övervakningsorgan som utöver yttrandefrihetslagarna ska kontrollera och döma medierna.

Rättsligt har regering och riksdagen gett dem legitimitet men i den svenska yttrandefrihetstraditionen är de främmande fåglar. Precis som indragningsinstitutet på 1800-talet eller den seglivade filmcensuren. När Biografbyrån upphörde vid utgången av 2010 var den världens äldsta filmcensur.

De har alla förlänats befogenheter där systemet med yttrandefrihetsbrotten angivna i grundlag, exklusiv åklagare JK med en särskild instruktion, domstolsprövning med jury och rätt att överklaga fällande domar rundats i statsnyttans namn.

Pressnämnden och Granskningsnämnden har också det gemensamt att regeringen har förmått engagera publicister att idka myndighetsutövning mot publicister.

I pressnämnden satt den tidens allra tyngsta publicister, som DN:s utgivare **Sten Dehlgren** och Göteborgs-Postens **Harry Hjärne**. I Granskningsnämnden sitter publicister som chefredaktör **Elisabet Bäck**, **Leif Hedman**, **Nedjma Chaouche** och nu senast har regeringen utnämnt Publicistklubbens vice ordförande **Clas Barkman** till ledamot.

Före dem har mer namnkunniga som **Per-Arne Jigenius**, **Ingrid Carlberg** och **KG Bergström** passerat revy i nämnden.

För en revy är det. En revy som inte förtjänar att ges legitimitet och auktoritet genom att publicister känner sig utvalda och ser det som ett "hedersupdrag" att utses.

Yttrandefrihetsregleringen är detaljerad. Visserligen finns utrymme för tolkningar men JK och domstolarna nedlåter sig inte till fria tolkningar utan håller sig ofta strikt inom bestämmelserna.

Det är mer än man kan säga om Granskningsnämnden.

"Vilken skuld har judar för den ökade antisemitismen?" Frågan som ställdes i Studio Ett till Israels ambassadör är, för att använda ett ord som nyttjats i så flitigt att det urlakats sin kraft, kränkande. Den borde aldrig ha ställts.

När Granskningsnämnden ska granska inslaget knådar den fingerfärdigt sina bestämmelser som vore de trolldeg. Nämnden konstaterar först att det inte ingår i dess uppdrag att pröva om något utgör hets mot folkgrupp för att därefter göra just det.

Enligt nämnden var frågans "formulering uppenbart kränkande" mot judar. I avsaknad av en tydlig bestämmelse väljer nämnden att pricka Studio Ett för att ha brutit mot bestämmelsen att SR ska "ta särskild hänsyn till ljudradions särskilda genomslagskraft" när det gäller valet av ämne, utformning och sändningstid. Fällningen berikar oss också med en lägre grad av hets mot folkgrupp när vi borde gå åt andra hållet.

Det saknas inte exempel i historien på hur bestämmelser töjts till bristningsgränsen för att kunna användas även för sådant de inte var tänkta. Alltid till yttrandefrihetens nackdel. Granskningsnämnden inordnar sig därmed i en tradition som nöter ned yttrandefriheten.

För att övervaka att medieföretag med sändningstillstånd uppfyller formella krav på till exempel tillgänglighet behövs ingen nämnd. Den uppgiften kan skötas av en handfull tjänstemän vid kulturdepartementet.

Etermedierna har påbörjat sin frigörelseprocess från en av regeringen styrd granskning av själva innehållet genom arbetet för ett vidgat medieetiskt självvranssakande system.

Svenska Dagbladets utgivare Ivar Anderson fann det olidligt att som regeringens förlängda arm och sitta till doms över kollegor och avgick ur pressnämnden 1943.

Neka dagsverke! Hemsök Granskningsnämnden. Rid i natt, i natt!

Nils Funcke

Journalist och expert i yttrandefrihetsfrågor

Av Debatt

debatt@expressen.se

Publicerad 23 okt 2015 06:30

Adress till denna artikel:

<http://www.expressen.se/debatt/nils-funcke-namnden-ar-en-revy>